

Verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad van 14 en 15 oktober 2019 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1198).

De op 7 oktober 2019 toegezonden vragen en opmerkingen zijn met de door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bij brief van ... toegezonden antwoorden hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Kuiken

Adjunct-griffier van de commissie,
Goorden

Inhoudsopgave**I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

II Antwoord / Reactie van de minister**III Volledige agenda****I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**

[Knip]

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie*Landbouwgif*

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vinden het van het grootste belang dat de minister inzet op een daadwerkelijke uitvoering van het voorzorgsprincipe als het om landbouwgif gaat. Afgelopen maand is Nederland wederom geconfronteerd met het verband tussen het gebruik van landbouwgif en de ziekte van Parkinson op relatief jonge leeftijd, in een uitzending van Zembla. Voor de minister kan dit overigens geen nieuws zijn, omdat de Gezondheidsraad al in 2014 voor dit verband waarschuwde. De toenmalige staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu stelde in het algemeen overleg Gewasbeschermingsmiddelen van 19 februari 2014: "Concreet neemt het kabinet het advies over en gaat voortvarend aan de slag." Deze leden zien anno 2019 nog steeds niks van die voortvarendheid terug en vinden het

zeer onverantwoord dat, terwijl de waarschuwingen blijven komen, de minister geen beschermende maatregelen neemt.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vragen zich af of de minister de conclusie van de wetenschappers in de aflevering van Zembla van 16 september 2019 onderschrijft, namelijk dat het veelgebruikte mancozeb, waarvan bekend is dat het zenuwshade veroorzaakt, de oorzaak van de ziekte van Parkinson kan zijn. Is de minister daarnaast bekend met de risico's voor de voortplanting die in verband worden gebracht met mancozeb?

De risicobeoordelingscommissie van de "European Chemical Agency" heeft in maart dit jaar een opinie gepubliceerd waarin de werkzame stof mancozeb heeft de classificatie "toxisch voor de voortplanting 1B" heeft gekregen. Deze opinie is meegenomen in de Europese herbeoordeling van mancozeb. Werkzame stoffen die deze classificatie hebben, worden alleen goedgekeurd als er in realistische voorgestelde gebruiksomstandigheden sprake is van te verwaarlozen blootstelling van mensen.

2-1

-Kan de minister, gezien de hogere blootstelling aan gif van omwonenden die blijkt uit het Onderzoek bestrijdingsmiddelen en omwonenden (OBO), garanderen dat het verhoogde risico op Parkinson niet aanwezig is voor omwonenden van landbouwgebieden binnen een straal van 250 meter?

De werkwijze van het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen houdt in dat wordt getoetst aan de hand van aanvaardbare risiconiveaus. De resultaten van het Onderzoek blootstelling omwonenden (OBO) bevestigen dat er sprake is van meetbare concentraties van meerdere stoffen in de lucht, in huisstof en in urine, maar dat de gemeten concentraties geen gezondheidsrisico betekenen. Ik verwijs uw Kamer naar de resultaten van het Blootstellingsonderzoek bestrijdingsmiddelen en omwonenden (Kamerstuk 27858, nr. 450).

2-2

In de aflevering van Zembla leggen onafhankelijke wetenschappers uit dat mancozeb voor 50% chemisch identiek is aan de stof maneb, die verboden is wegens gezondheidsrisico's. Kan de minister uitleggen waarom mancozeb dan wel toegestaan is? Hoe sterk moet een middel chemisch op een verboden middel lijken om zelf ook verboden te worden?

De Europees geharmoniseerde toelatingsprocedure voorziet in het beoordelen van iedere werkzame stof afzonderlijk, waarbij rekening wordt gehouden met de voorgestelde toepassingen.

-Kan de minister bevestigen dat het middel mancozeb al drie keer procedureel is verlengd, waarvan twee keer in 2018?-Heeft de minister overwogen om bij de stemming over de verlenging van de pakketten waar dit middel onderdeel van was, bezwaar te maken tegen de verlenging van mancozeb? Klopt het dat de toelatingsperiode voor mancozeb afloopt op 31 januari 2020 ? Zo nee, wanneer loopt deze dan af? Kan de minister ons informeren over de Europese herbeoordelingsprocedure voor mancozeb die op dit moment loopt? Gaat de minister zich tot het uiterste verzetten tegen weer een volgende procedurele verlenging van de toelating van mancozeb, in lijn met de wens van de Kamer conform de aangenomen motie-Ouwehand (Kamerstuk 21501-32, nr. 1172)?

Het klopt dat de werkzame stof mancozeb in 2018 twee keer procedureel is verlengd. Dit is in lijn met artikel 17 van Verordening (EG) nr. 1107/2009. Er was in 2018 geen aanleiding om bezwaar te maken tegen deze procedurele verlengingen. Deze aanleiding is er nu wel. Ik

[verwijs uw Kamer daarvoor naar mijn brief van 15 oktober jl. over de vergadering van het SCoPAFF van oktober 2019.](#)

-Wil de minister zich hard maken voor een moratorium op mancozeb totdat een nieuwe beoordeling onomstotelijk heeft aangetoond dat er geen verband is tussen het gebruik van het middel en Parkinson bij telers, hun kinderen en omwonenden? Zo nee, erkent de minister dat zij dan niet in het belang handelt van boeren, hun kinderen en omwonenden, maar in het belang van de chemische industrie?

5.2.1 Woo

Voor de herbeoordeling van mancozeb en andere soorten landbouwgif is het uiteraard wel noodzakelijk dat de gebruikte testmethoden voldoende zekerheid bieden met betrekking tot gezondheidsrisico's. Zowel het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de European Food Safety Authority (EFSA) en de deskundigen in de uitzending van Zembla melden tekortkomingen van de huidige testmethoden en adviseren met klem dat noodzakelijke verbeteringen worden doorgevoerd. Deelt de minister de mening van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie dat deze stappen noodzakelijk zijn om invulling te geven aan het voorzorgsprincipe, dat in de Europese Unie geldt? Welke acties gaat de minister hierop ondernemen?

[Ik verwijs uw Kamer naar de antwoorden op de vragen van de leden Moorlag en Van Dijk over verband tussen landbouwgif en de ziekte van Parkinson.](#)

Ook glyfosaat wordt in verband gebracht met Parkinson. Nederland is één van de lidstaten die verantwoordelijk zal zijn voor de komende herbeoordeling van glyfosaat. Kan de minister toezeggen dat deze informatie over de gezondheidsrisico's voor telers, hun kinderen en omwonenden meegenomen wordt in de komende herbeoordeling?

[De bevoegde autoriteiten, die de komende herbeoordeling van de werkzame stof glyfosaat uitvoeren, nemen alle relevante wetenschappelijke informatie uit zowel het ingediende dossier als uit de openbare literatuur mee.](#)

Tot slot zouden de leden van de Partij voor de Dieren-fractie graag willen weten wat de aanbevelingen waren die de Europese Commissie met betrekking tot de Afrikaanse varkenspest heeft gedaan op de ministeriële conferentie van september dit jaar. Deze leden vragen de minister deze aanbevelingen met de Kamer te delen.

2-1 18 Oct 2019 at 13:25, JdL
"Is" of "wordt"?

Ik zou ook iets zeggen over proces en/of wanneer besluitvorming wordt verwacht.

Als CTGB hebben we geschreven te verwachten dat het tot een non renewal komt.
Mag van mij worden opgenomen.

2-2 18 Oct 2019 at 13:25, JdL

Ik zou iets toevoegen over de decentraal te voeren gesprekken die ertoe kunnen leiden dat men lokaal een spuitvrije zone afsprekt in het kader van de RO en Omgevingswet.

3-1 18 Oct 2019 at 13:25, JdL
Kamerbrief, nummer..

Summary of Comments on (525) 20191018 2019 10 07 SO Landbouw- en Visserijraad van 14 en 15 oktober 2019 OVERIG (3) - flattened.pdf

---

Page: 2

Author: becks Subject: Sticky Note Date: 18-10-2019 16:57:56

Johan, hier hadden wij het woensdag ook nog even over. Wij hebben hier iets over gezegd in de beantwoording van de vragen van Zembla. Maar wel zodanig dat we niet al teveel informatie gaven, want de EFSA conclusie is nog niet openbaar.

5.2.1. Woo

Dit was ons antwoord richting Zembla:

Op dit moment loopt de EU herbeoordeling van de toelating van de stof mancozeb met Griekenland als rapporterend lidstaat. De stof heeft een expiratie datum van 31 januari 2020. Tijdens de herbeoordeling van mancozeb worden alle beschikbare gegevens beoordeeld. Mancozeb sluit op een aantal punten niet aan bij de goedkeuringscriteria uit de Verordening, zoals classificatie als reprotoxisch categorie 1B (RAC-opinie maart 2019). Dit zal een rol gaan spelen bij de formele besluitvorming over de goedkeuring van deze stof. Afhankelijk van het resultaat van de Europese herbeoordeling zal het Ctgb vervolgens de toegelaten middelen herbeoordelen (in geval de stof opnieuw wordt goedgekeurd), of de toegelaten middelen komen te vervallen (in geval de stof niet opnieuw wordt goedgekeurd).

Author: becks Subject: Sticky Note Date: 18-10-2019 16:47:44

Er wordt nu helemaal niet ingegaan op de mogelijke relatie met de ziekte van Parkinson. Er zijn epidemiologische studies die een mogelijke relatie laten zien; er zijn ook studies die geen relatie laten zien. Waar het vooral om gaat: een **causaal verband** is niet aangetoond.

Misschien helpt de tekst op onze website nog hierbij (beantwoording vragen van Zembla, met name vraag 5):

<https://www.ctgb.nl/documenten/publicatie/2019/09/19/antwoorden-zembla-vragen-uitzending-parkinson-op-het-platteland>

